

NOVIISI 2007

TARJOSI POSITIIVISIA YLLÄTYKSIÄ

Pasi Karppanen

Syksyllä 2007 kotimaisten sf/f-kirjoituskilpailujen kenttään saatiin uusi tulokas, 13–17-vuotiaille nuorille suunnattu Noviiisi. Kyseessä on vuodesta 2000 järjestetyn Nova-kirjoituskilpailun nuoremopi sisarus, joka ensimmäisellä kerralla järjestettiin alueellisena. Kisan voittajiksi selviytyivät turkulaiset Klaus Maunuksela ja Vilhelmiina Palonen.

Uusi kilpailu

Idea Noviiisista syntyi noin puolitoista vuotta sitten itseni ja *Kati Oksasen* päässä. Elettiin alkukesää 2007, edellisen vuoden Nova oli muutamia kuu-kausia aiemmin saatu päätökseen ja kuluvan vuoden kisan tuloksia odoteltiin. Uusille kirjoittajille suunnattua Nova-kilpailua oli tuossa vaiheessa järjestetty jo vajaa kymmenen vuotta. Tuona aikana se oli toiminut kouluna monelle kirjoittajalle, jotka tekevät parhaillaan omaa kirjallista läpimurtoaan.

Toisaalta etenkin viime vuosina oli tuntunut, että Novaan ottaa osaa

entistä enemmän nuoria kirjoittajia. Pohdimme, olisiko vähitellen olemassa tilaus kokonaan omalle, nimenomaan nuorille kirjoittajille suunnatulle säännölliselle sf/f-kirjoituskilpailulle. Halusimme antaa nuorille kirjoittajille mahdollisuuden kilpailla omassa ikäryhmässään ja toisaalta valmentaa heitä kirjoituskilpailuihin osallistumiseen sekä palautteen vastaanottamiseen.

Kilpailu laitettiin nopeasti kasaan ja julistettiin jo saman vuoden elokuussa, ennen kuin tieto kisan mahdollisesti saamista avustuksista oli vielä tiedossa. Tuomariksi kisaan lupautuivat varsin lyhyen taivuttelun

jälkeen nuortenkirjailijat *Ilkka Auer* ja *Sari Peltoniemi* sekä Novassa kannuksensa ansainnut ja myös Atorox-palkittu novellisti *Mari Saario*.

Noviiisi tuntui myös erinomaiselta hankkeelta toteuttaa STk:n ja Turun yliopiston tieteiskulttuurikabinetin yhteisprojektina. Nopeasti molemmilta seuroilta saatiinkin sille siunaus. Kisan kolmanneksi järjestäjätahoksi mukaan tuli nuorten- ja lastenkulttuuria tuottava turkulainen *ValoAurinko*-osuuskunta.

Kilpailu järjestettiin ensimmäisellä kerralla alueellisena, koska konseptin toimivuutta haluttiin ensin kokeilla pienemmässä mittakaavassa. Nova-

kilpailun käytännöt ovat hioutuneet nykymuotoonsa vuosien varrella yrityksen ja erehdyksen kautta. Noviiisissa oli mahdollista kokeilla uusia tapoja tehdä asioita. Yksi sellaisista asioista, joita halusimme kokeilla, oli tekstien lähettäminen sähköpostitse. Myös pituusrajoitus säädettiin lyhyemmäksi kuin Novassa, lähelle ainekirjoituspituutta.

Monet Noviiisin käytännöt olivat suoraa lainaa Novasta. Päätimme, että Noviiisissa olisi Novan tapaan esiraati, joka valitsisi loppukilpailuun pääsevät tekstit. Ensimmäisen Noviiisin esiraatiin kuuluvat ValoAuringon edustaja *Metsämarja Aittokoski*, Kosmoskynä-lehden päätoimittaja *Pasi Karppanen* eli allekirjoittanut, kisan sihteeri Kati Oksanen ja monivuotinen Novan esiraatilainen *Leila Paananen*.

Kohtuullinen sato

Määräaikaan eli lokakuun loppuun mennessä kisaan saapui kuusitoista tekstiä yhteensä kolmeltatoista kirjoittajalta. Ottaen huomioon että ensimmäiseen kaikille avoimeen, valtakunnalliseen Nova-kirjoituskilpailuun lähetettiin vain noin kolmekymmentä tekstiä, voi Noviiisi 2007:n sanoa keränneen kohtuullisen sadon. Jatkoon selviytyneet tekstit siirtyivät tuomaristolle marraskuussa ja kisan voittajat julkistettiin tammikuussa 2008.

Ensimmäisessä Noviiisissa tuomari päätti pitkän pohdinnan jälkeen jakaa ensimmäisen sijan kahden erilaisen, omalla tavallaan ansiokkaan tekstin kesken. Nämä olivat *Vilhelmiina Palosen Karahka* ja *Klaus Maunukselan Yö ei ole sinua varten*. Molemmat kirjoittajat saivat voittoihin varatusta 300 eurosta puolet.

Lisäksi tuomari jakoi kunniamaininnan, jonka sai *Sara Valta* novellillaan *Sammalmestari*. Hänelle annettiin palkinnoksi Suomen Tieteiskirjoittajien ja Turun yliopiston Tieteiskulttuurikabinetin julkaisema *Kirjoita kosmos* -kirjoittajaopas ja Kosmoskynä-lehden tilaus vuodelle 2008.

Lisäksi arvottiin viisi kappaletta edellämainittua opasta ja lehden tilausta kaikkien kisaan osaa ottaneiden kesken. Palkintojen julkistamisen järjestäjäseurojen yhteisellä

Terrakoti-toimitolla järjestettiin kaksi kaikille kisaan osaa ottaneille avointa palautetilaisuutta, joissa kirjoittajien oli mahdollista keskustella novelleista esiraadin kanssa.

Yllättävää oli, että kummatkin ykkössijalle päässeet edustivat ikähaitarin nuorinta päätä, sillä kumpikin oli tulosten julkistamisen aikaan vain 13-vuotias. Vieläkin yllättävämpää oli, että kirjoittajien ikä ei juurikaan näkynyt voittajateksteissä, jotka olisivat niin esiraadin kuin tuomaristonkin mielestä olleet vahvoilla jopa Novassa.

Karahkaa tuomari luonnehti palautteessaan kielellisesti tyylikkääksi, tunnelmaltaan vahvan oudoksi, mutta samalla humoristiseksi tarinaksi yöllisestä kohtaamisesta Aurajoen rannalla. Maunukselan novellia tuomari kuvasi hioutuksi, vakuuttavaan steampunk-maailmaan sijoitetuksi, mutta samalla meidänkin aikaamme puhuttelevaksi kertomukseksi terrorismista.

Tuomariston luonnehdintoja

Kilpailijoiden tueksi oli laadittu joukko valmiita otsikkoja hieman ainekirjoitustyyliin, mutta mielenkiintoista on, että harva kisaan osallistunut hyödynsi niitä. Ennakkoarvailujen vastaisesti lajityypillinen myöskään fantasia ei ollut valta-asemassa, vaan finaalivaiheeseen nousi mukavan vaikeasti luokiteltavia uuskummi tarinoita. Omaperäisyys valttia ja monen tekstin suurin vahvuus oli persoonallinen maailma.

Kilpailun säännöt edellyttivät suomalaiselle sf/f-kirjoittamiselle epätyypilliseen tapaan nimenomaan lyhyttä mitta, johon haasteeseen nuoret kirjoittajat vastasivat pääosin hyvin. He osasivat kertoa tarinansa ilman sitä selittelyä ja taustoitusta tuskallista runsautta, joka vanhemman polven sf-kirjoittajille on niin tyypillinen riesa.

Kokemattomuus näkyi lähinnä novellien rakenteen hallitsemisessa. Sinällään hyvin keksitty loppuratkaisu saattoi tulla eteen töksähtäen ja antaa kuvan siitä, että kyseessä on joko kiireessä laadittu loppu tai pidemmän tekstin osa. Usein myös kappalejaot puuttuivat tai olivat liian vähissä, jolloin lukukokemuksesta muodostui helposti uuvuttava. Tuo-

marsto muistuttaakin, että koelukijan käyttäminen ennen tekstin kisaan lähettämistä on hyvä keino parantaa luettavuutta.

Oikeakielisyyteen tai tyylin hallintaan ei tuomariston tarvinnut sanojensa mukaan puuttua ja jokainen finalistista oli siltä osin selvästi valmis kirjoittaja. Havaitut kankeudet tai virheet olivat yksittäisiä ja kertoivat lähinnä siitä, että viimeistely tai oikolukijan käyttäminen oli jäänyt puuttumaan. Kaikille osanottajille suunnatussa palautteessaan tuomari kehottaakin kirjoittajia ehdottomasti jatkamaan harrastustaan, sillä kykyjä ja ideoita näiltä selvästi löytyy.

Nuoret voittajat

Ensimmäisessä Noviiisissa pääpalkinto jaettiin siis kahden kirjoittajan kesken, turkulaisten Klaus Maunukselan ja Vilhelmiina Palosen. Onkin aika hieman jututtaa nuoria voittajia. Kertokaa hieman itsestänne. Keitä olette ja missä vaikutatte?

”Olen taiteellisesti suuntautunut nuori kirjoittajanhyväkäs, joka lusii tällä hetkellä peruskoulun viimeistä luokkaa ja on törmättävissä kotikaupungissaan Turussa”, sanoo Klaus ja mainitsee virtuaaliminänsä kotiutuneen fantasiasivusto Risingshadow.netiin.

Vilhelmiina puolestaan kuvailee itseään aika tavalliseksi, arkisin koulussa laahustavaksi viisitoistavuotiaaksi, jonka aikaa nielevät muuten tällä hetkellä eniten teatteriharrastus ja kaverit. ”Pidän myös kaupungilla kiertelystä, koska siellä näkee niin paljon sellaisia pieniä asioita, joista tulee sellainen olo että niistä pitäisi kirjoittaa.”

Miltä Noviiisi-voitto tuntui? Olitteko yllättyneitä novellienne sijoittumisesta?

”Se että omaa tekstiä on arvostettu, tuntuu aina tosi hyvältä”, sanoo Vilhelmiina. ”Minun on ainakin itse helppo nähdä vain kömpelöitä lauseita. Senkin jälkeen, kun olin lähettänyt tekstin, tuli monta kertaa mieleen, mitä kaikkea olisin voinut tekstissä muuttaa. Eli kilpailussa pärjääminen yllätti ja saatu palaute antoi miettimistä.”

Klaus on samoilla linjoilla: ”Vaikka olinkin suhteellisen tyytyväinen tarinani ja näin ollen odotukset olivat

korkealla, kyllä, kai sitä voisi sanoa yllättyneensä”, toteaa Klaus. ”Mikään ei ole sen palkitsevampaa kuin tunnustuksen saaminen jossain itseään läheisesti koskevassa.”

Vanhoja tekijöitä

Kysyessäni kuinka kauan tai millaisia tekstejä Klaus ja Vilhelmiina ovat kirjoittaneet, käy ilmi molempien olevan iästään huolimatta kirjoittajina kokeneita. Kummallekin Noviisi-voitto edustaa kuitenkin ensimmäistä varsinaista julkaisua.

Vilhelmiina sanoo aina pitäneensä tarinoista, kehittäneensä niitä hiukan eteenpäin tai kertoneensa kavereille sopivissa tilanteissa.

”Varsinainen kirjoittaminen alkoi reilut kolme vuotta sitten, kun koulussa vierailut kirjailija kertoi sanataideopetuksesta”, kertoo Vilhelmiina. ”Sen kautta on tullut kokeiltua erilaisten tekstien kirjoittamista, mutta omimmalta tuntuu kirjoittaa itselleen tärkeistä miljöistä, henkilöistä ja aiheista ja sitten yhdistellä sinne hiukan fantasiaa.”

Vilhelmiina kertoo tekstiensä olevan aika lähellä maagista realismia. ”Sellainen tämä kilpailussakin ollut novelli oli.”

Klaus kertoo kirjoittaneensa tarinamuotoista tekstiä noin kahdeksanvuotiaasta lähtien ja novelliensa edustavan käytännössä spefiä, paljolti historiallisissa tai vaihtoehtoishistoriallisissa puitteissa. ”Vuosia sitten julkaisin omakustanteena muutaman tekstin, mutta kyllä, käytännössä *Yö ei ole sinua varten* on ensimmäinen laajemmalti ihmisten ilmoille päätynyt työni.”

Novellien taustoja

Vilhelmiinan novelli julkaistiin alkusyksystä Spinissä 3/2008 ja Klausin novelli tässä numerossa. Olisikin mielenkiintoista kuulla hieman novellien taustoista. Mistä kirjoittajat saivat idean teksteihinsä?

”Novellin kirjoittamisen aikaan elin höyrypunk-innostukseni noususuhdannetta”, kertoo Klaus. ”Lisäksi luontaisena anglomaanina ja historiafriikkinä ei ollut vaikea päättää, millaiseen miljööseen tekstin sijoittaa.” Klaus kertoo, että häntä kiinnostavan myös novellissa esiintyvien ää-

Minulle on jäänyt sanataideopettajaltani mieleen ohje: ‘Valehdelkaa ja varastakaa kirjoittaessanne, mutta niin hyvin ettette jää kiinni.’”

ritekojen tematiikan, vaikka kilpailun sanamäärä asettikin omat rajoitteensa aiheen käsittelylle.

Vilhelmiina kertoo tarinansa sijoittuvan yölliseen jokirantaan ja vaikei ole sitä suoraan mainintukaan, se on tunnustettu Aurajoen rannaksi.

”Olen usein kävellyt sitä pitkin pimeällä kotiin ja sen tunnelma ja valaistus vain ovat omiaan tarinoille. Joskus sanataidetunnilla joku heitti ilmaan kysymyksen, minkälainen olisi New Yorkin shamaani. Minua jäi mietityttämään millainen olisi kotikaupunkini Turun shamaani, ja siitä lähdin kehittämään hahmoa, josta novellikin sai nimensä, Karahkaa. Se että pidän saduista, erityisesti Hamlenin pillipiiparista, näkyy myös tarinassa.”

Klaus sijoittui Noviisin jälkeen hienosti myös tämän vuoden Nova-kirjoituskilpailussa, kun novellille **Kalpeat vieraat** lohkesi viides sija. Tuliko tuo sijoittuminen yllätyksenä?

”Luonnollisena jatkumona Novii-sille päätin myös osallistua Novaan, vaikka ensi alkuun näyttikin, että aika olisi kortilla”, kertoo Klaus. Ottaen huomioon että Nova-novelli oli nopeasti kokoon polkaistu, kertoo Klaus olleensa sijoittumisesta koko lailla yllättynyt. ”Toisaalta sitä suurempi oli riemunikin.”

Varastakaa ja valehdelkaa

Vuonna 2009 Noviisi järjestetään uudestaan, nyt niin että siihen voivat ottaa osaa kirjoittajat myös muualta Suomesta. Onko Klausilla ja Vilhelmiinalla ensimmäisinä kilpailussa sijoittuneina kirjoittajina antaa neuvoja tulevaisuuden yrittäjille?

”Tietenkään ei voi enempää olla teroittamatta ajatusta tiivistä kerronnasta, jossa en itse tosin voi myöntää ansioituneeni, tyyliäni on joidenkin novellien kohdalla barokkiseksi nimitetty, ja muista novellistiikan nyrkkisäännöistä”, toteaa Klaus.

”Mutta ennen kuin lähtee taittamaan peistä suuremmille areenoille, kannattaa koetella siipiensä kantavuutta vaikkapa mainitsemallani Risingshadow-foorumilla, jonka käyttäjäkunta on nähdäkseni hyvinkin ansioitunutta analyttisen palautteen tarjoamisessa. Ja ylipäätensä luottaa luomustaan etukäteen ulkopuolisilla tahoilla.”

”Minusta aiheita ja tarinoita kannattaa etsiä läheltä itseään”, Vilhelmiina sanoo. ”Sellaisista lapsuuden saduista, ihmisistä tai tarinan puolikkaista, joissa jokin on jäänyt kiinnostamaan tai häiritsemään. Ja kirjoittaa niitä sitten uusiksi ja valehdella puolet. Minulle on jäänyt sanataideopettajaltani mieleen ohje: ‘Valehdelkaa ja varastakaa kirjoittaessanne, mutta niin hyvin ettette jää kiinni.’”

”Myös muiden kuin fantasia- ja scifikirjojen imppaaminen on suotavaa”, lisää Klaus. ”Mikään ei ole sen herkullisempaa kuin genererajojen ylitse varvastaan pistävät symbioosituotokset.”

Vuoden 2009 Noviisi- ja Nova-kirjoituskilpailut julistetaan vuodenvaihteen jälkeen.

Lisätietoa:

<http://noviisi.blogspot.com>

<http://www.tsfs.fi/nova/>